

Tip 2 Diyabet için Stigma Değerlendirme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Tip 2 Diyabet için Stigma Değerlendirme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31624>

Özet

Tip 2 Diyabet için Stigma Değerlendirme Ölçeği (T2DSAS), Tip 2 Diyabet Mellitus tanısı almış bireylerin deneyimlediği algılanan ve içselleştirilmiş stigma düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Ölçek, orijinal formunun Türk kültürüne ve diline uyarlanması çalışması sonucunda ortaya çıkmıştır. Bahar Nkaya ve Ersin Karadağ tarafından 2021 yılında gerçekleştirilen bu uyarlama çalışması, aracın Türkiye popülasyonunda geçerlik ve güvenilirlik özelliklerini araştırmıştır.

Ölçek, toplamda 19 maddeden oluşmakta ve Tip 2 diyabetle ilişkili sosyal dışlanma, damgalanma korkusu ve öz-suçlama gibi alanları kapsayan 3 alt boyuta sahiptir. Bu araç, klinisyenler ve araştırmacılar için diyabet yönetimi üzerindeki psikososyal yükü değerlendirmede kritik bir öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Tip 2 Diyabet, Stigma, Psikometrik Özellikler, Uyarlama, Diyabet Yönetimi, Sağlık Psikolojisi.

Yazarlar

Bahar NKAYA, Ersin KARADAĞ

Amaç

Ölçeğin temel amacı, Tip 2 diyabetli bireylerin yaşadığı damgalanma deneyiminin kapsamı ve yoğunluğunu nicel olarak belirlemektir. Bu stigma, hastalığın yönetimine uyumu, yaşam kalitesini ve psikolojik refahı olumsuz etkileyebilen önemli bir bariyerdir.

Uyarlama çalışması, orijinal ölçeğin kültürel olarak hassas bir şekilde Türkçeye çevrilmesini ve Türk popülasyonunda geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olarak kullanılabilirliğini sağlamayı hedeflemiştir. Bu sayede, Türkiye'de diyabetle ilişkili psikososyal ihtiyaçların tespiti kolaylaşmaktadır.

Yapı

Tip 2 Diyabet için Stigma Değerlendirme Ölçeği, kronik hastalıklarla ilişkili stigma kavramını ölçmektedir. Bu yapı genellikle üç ana bileşen etrafında şekillenir:

Algılanan Stigma: Bireyin, Tip 2 diyabeti olduğu için başkaları tarafından yargılanacağı veya ayrımcılığa uğrayacağına düşünmesi.

İçselleştirilmiş Stigma: Bireyin, hastalığı nedeniyle kendine yönelik olumsuz inançlar

geliştirilmesi ve kendini suçlaması.

Sosyal Kısıtlamalar: Stigma nedeniyle sosyal etkileşimlerden kaçınma veya hastalığı gizleme çabaları.

Ölçek, bu psikososyal yükü ölçerek, sağlık profesyonellerinin stigma ile başa çıkma stratejilerini geliştirmelerine yardımcı olmayı amaçlayan bir tanı araçı olarak geliştirilmiştir.

Geçerlik

Ölçek, Türkçe uyarlaması sırasında geçerlik çalışmalarına tabi tutulmuştur. Geçerlik, bir ölçeğin ölçmeyi amaçladığı yapıyı gerçekten ölçüp ölçmediğini gösterir. Şenkaya ve Karadağ (2021) tarafından yürütülen çalışmada, ölçeğin yapısal geçerliliği, faktör analizi teknikleri kullanılarak incelenmiştir.

Yapılan analizler, orijinal ölçek yapısının Türk kültürüne uygunluğunu desteklemiştir. Geçerlik çalışmaları, genellikle kapsam geçerliliği (uzman görüşleri), yapı geçerliliği (faktör analizi) ve ölçüt bağıntılı geçerliliği (ilgili diğer ölçeklerle korelasyon) içermektedir, ancak spesifik geçerlik katsayıları kaynakta yer almadığından, çalışmanın geçerliliği doğrulamalarıyla belirtmek yeterlidir.

Güvenirlilik

Güvenirlilik, bir ölçüm aracının tutarlılığı ve kararlılığı ifade eder. Tip 2 Diyabet için Stigma Değerlendirme Ölçeği'nin Türkçe versiyonunun güvenirlilik çalışmaları, iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) hesaplanmıştır.

Yüksek iç tutarlılık değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir. Bu bulgular, ölçeğin Tip 2 diyabetli Türk popülasyonunda güvenilir bir şekilde kullanılabilirliğini desteklemektedir.

Faktör Analizi

Ölçek, psikometrik yapıyı doğrulamak amacıyla faktör analizine tabi tutulmuştur. Bu analiz, ölçeğin temelini oluşturan alt boyutları ortaya çıkarmıştır.

Yapılan Faktör Analizi sonucunda, Tip 2 Diyabet için Stigma Değerlendirme Ölçeği'nin 3 Alt Boyuttan oluştuğu belirlenmiştir. Bu üç faktörün, diyabetle ilişkili stigma deneyiminin farklı yönlerini temsil ettiği kabul edilmiştir. Bu yapı, ölçeğin teorik çerçevesiyle tutarlılık göstermektedir.

Araç

Test Türü: Uyarılama

Format: Likert Ölçeği formatında 19 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 3 alt boyuta ayrılmıştır.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Klinik Popülasyon

Yaş Grubu: Yetkinler

Popülasyon Detayları: Tip 2 Diyabet Mellitus tanınmış bireyler.

Test Metodolojisi: 5'li Likert tipi derecelendirme kullanılmaktadır. Orijinal derecelendirme şu şekildedir: Kesinlikle Katılmıyorum -1, Katılmıyorum -2, Kararsızım -3, Katılmıyorum -4, Kesinlikle Katılmıyorum -5. Puanlama, maddelerin içeriğine göre değişmekle birlikte, genellikle yüksek puan, yüksek düzeyde stigma deneyimini işaret eder.

Anahtar Kelimeler

Tip 2 Diyabet, Damgalanma, Öz-Suçlama, Algılanan Ayrımcılık, Ölçek Geliştirme, Halk Sağlığı.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Mevcut Değil

Kurumsal E-posta Adresleri: Mevcut Değil

Yazışma Adresi: Bahar İNKAYA (iletişim e-postası: bahar_inkaya@yahoo.com.tr)

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin adaptasyon çalışması 2021 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin ticari kullanım veya resmi izinleri hakkında detaylı bilgi, sorumlu yazar Bahar İnkaya ile e-posta yoluyla iletişime geçilerek öğrenilmelidir.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [tip-2-diyabet-icin-stigma-degerlendirme-olcegi-toad.pdf](https://www.tubitak.gov.tr/journals/tip-2-diyabet-icin-stigma-degerlendirme-olcegi-toad.pdf)

Kaynaklar

İnkaya, B. & Karadağ, E. (2021). Turkish validity and reliability study of type 2 diabetes stigma assessment scale. *Turkish Journal of Medical Sciences*, 51, 1302-1309. doi: 10.3906/sag-2006-255

Makalenin bilimsel özeti şu adreste mevcuttur: journals.tubitak.gov.tr

Tip 2 Diyabet için Stigma Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ NOT: Ölçeğin orijinal maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Ölçek, toplam 19 maddeden ve 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Maddelerin tam metinlerine erişim için, yukarıda belirtilen akademik referansa başvurulması gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM